

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Uitvoering Europese emissieregistratieverordening E-PRTR door bedrijven en overheden

Uitvoering Europese emissieregistratieverordening E-PRTR door bedrijven en overheden

Datum mei 2012

Colofon

Inspectie Leefomgeving en Transport
ILT/Risicovolle Bedrijven
Nieuwe Uitleg 1, Den Haag
Postbus 16191, 2500 BD Den Haag

088 489 00 00
www.ILenT.nl

@InspectieLenT

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding.....	6
2 Onderzoek.....	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Toetsingskader	8
2.2.1 Bevoegd gezag	9
2.2.2 Bedrijf	9
2.3 Doelgroep en steekproef	10
2.4 Afbakening.....	10
3 Resultaten	11
3.1 E-PRTR validatie van luchtmissies.....	11
3.1.1 De uitvoering van E-PRTR taken door gemeenten en milieudiensten	11
3.1.2 De uitvoering van E-PRTR taken door provincies	13
3.2 E-PRTR validatie van directe water lozingen	14
3.2.1 De uitvoering van E-PRTR taken door Rijkswaterstaat	14
3.2.2 De uitvoering van E-PRTR taken door waterschappen	15
3.3 Naleving van E-PRTR taken door bedrijven	15
3.4 Ervaring met hulpmiddelen	16
3.5 Beschouwing	16
3.5.1 Borging van de E-PRTR werkzaamheden	16
3.5.2 Best beschikbare informatie.....	16
3.5.3 Invloed van de omvang E-PRTR werkzaamheden op de kwaliteit van de uitvoering.....	17
3.5.4 Audits/bedrijfsbezoek	17
4 Conclusies	18
Bijlage 1: Toetsingskader van E-PRTR taken	19
Bijlage 2: Doelgroep van het onderzoek	23

Samenvatting

Inleiding

E-PRTR staat voor European Pollutant Release Transfer Register. De E-PRTR verordening is Europese regelgeving die direct van toepassing is voor de lidstaten en verplicht bepaalde bedrijven jaarlijks hun luchtmissies, water- en bodemlozing en de hoeveelheid afgegeven afvalstromen te rapporteren. Daarnaast verplicht de verordening de overheid deze informatie te valideren. De validatie door het bevoegd gezag kent twee hoofdstappen. Ten eerste het toezicht op meten en registreren van emissies door het bedrijf, bestaande uit beoordeling van het meet- en registratiesysteem van de emissies en controle op een goede toepassing ervan. De tweede stap is het beoordelen van de jaarlijkse emissierapportage, die door het bedrijf moet worden opgesteld. Door onvoldoende uitvoering van de verplichtingen uit de E-PRTR verordening kan Nederland in gebreke worden gesteld en kunnen sancties worden opgelegd door de Europese Commissie.

Onderzoek

Op basis van een inspectie-onderzoek uitgevoerd in 2009 door de VROM-Inspectie (VI) en de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) is vastgesteld dat onvoldoende uitvoering is gegeven aan de verplichtingen uit de E-PRTR verordening.

De Inspecties hebben daarom in 2011 opnieuw gezamenlijk een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van het toezicht op en naleving van de E-PRTR verordening door bedrijven en overheden. Het onderzoek heeft zich gericht op de emissies naar de lucht en het water (directe lozingen) in verband met het nationale belang van het behalen van de doelstellingen uit de NEC richtlijn en de kaderrichtlijn water. De lozing naar de bodem en het afvaltransport zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gebleven.

Het doel van dit E-PRTR inspectie-onderzoek is vaststellen of er sprake is van een adequate toezicht door de bevoegde bestuursorganen en naleving van de E-PRTR verplichtingen door de bedrijven. Bij 43 overheidsorganisaties en 14 bedrijven is nagegaan of er wordt voldaan aan de E-PRTR verplichtingen.

Resultaten

De onderzoeken leveren de volgende belangrijkste resultaten op.

Bevoegd gezag

- Er zijn achttien gemeenten beoordeeld, waarvan bij zes gemeenten geen uitvoering wordt gegeven aan de E-PRTR taken. Bij slechts twee gemeenten is sprake van een adequaat uitvoeringsniveau van beoordeling van en controle op het meet- en registratiesysteem van luchtmissies bij de bedrijven. Veel van de onderzochte gemeenten hebben onvoldoende inzicht in de toezichttaak op de E-PRTR verordening. Bij de meeste onderzochte gemeenten is er geen borging van de uitvoering van de E-PRTR toezichtstaken. Er zijn zeven milieudiensten beoordeeld. De meeste onderzochte milieudiensten voeren de E-PRTR toezichtstaken uit, echter het inhoudelijke uitvoeringsniveau verschilt gemiddeld niet wezenlijk van de onderzochte gemeenten. De onderzochte milieudiensten hadden een kleine omvang van E-PRTR bedrijven.
- Alle acht onderzochte provincies (inclusief DCMR) voeren de E-PRTR toezichtstaken voldoende uit, op één na. De afwijkende provincie betreft een provincie met een relatief klein aantal E-PRTR bedrijven.

- Alle vijf onderzochte regionale diensten Rijkswaterstaat voeren de E-PRTR taken voldoende uit. Ter ondersteuning van de E-PRTR taken hebben de regionale diensten Rijkswaterstaat een landelijke coördinatiegroep ingericht. Mede hierdoor beschikken alle onderzochte regionale diensten over een E-PRTR toezichtsbeleid, werkinstructies en procedures.

Bedrijven

- Bij veertien bedrijven (vijf provinciale en negen gemeentelijke bedrijven) zijn controles uitgevoerd. Bij zeven bedrijven is het meet- en registratiesysteem van hun bedrijfsemissies (mrs) positief beoordeeld, waarvan vier bedrijven onder het gezag van provincies vallen.
- Bedrijven die reeds de wettelijke verplichting hebben jaarlijks een milieujaarverslag (mju) op te stellen, zijn meer ervaren in het uitvoeren van de E-PRTR verplichtingen (namelijk het meten en registreren van hun bedrijfsemissies en het jaarlijks rapporteren hierover). Dit heeft een gunstige invloed op de kwaliteit van de gerapporteerde emissies.
- Bij zeven bedrijven zijn tekortkomingen vastgesteld, zoals onvolledige, onjuiste en onvoldoende nauwkeurige rapportage van emissies en het niet rapporteren van emissies tijdens start/stop situaties en storingen.

Conclusie

De meeste provincies en alle regionale diensten Rijkswaterstaat hebben een adequaat uitvoeringsniveau. Bij gemeenten en milieudiensten ligt dit anders, alleen enkele gemeenten en milieudiensten hebben een adequaat uitvoeringsniveau. Net als in 2009 is bij dit onderzoek opnieuw vastgesteld dat de borging van de uitvoering van de E-PRTR toezichtstaken door gemeenten onvoldoende is.

Tot slot

Op basis van de resultaten is nagegaan wat de mogelijk achterliggende oorzaken zijn voor de achterblijvende toezicht en naleving van de EPRTR verordening. De belangrijkste mogelijke oorzaken zijn:

- De omvang van de E-PRTR toezichtopgave is belangrijk voor de mate van de kwaliteit en borging van de uitvoering van deze taak.
- De term best beschikbare informatie is onvoldoende uitgewerkt in de E-PRTR verordening en het richtsnoerendocument voor een voldoende nauwkeurige rapportage van emissies door bedrijven.

1 Inleiding

Context

De VROM-Inspectie (VI) en de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) hebben in 2011 gezamenlijk een inspectie-onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de uitvoering en naleving van de E-PRTR verordening door bedrijven en overheden. E-PRTR staat voor European Pollutant Release Transfer Register. De E-PRTR verordening is direct werkend en verplicht bepaalde bedrijven (E-PRTR bedrijven) jaarlijks hun uitstoot naar de lucht, lozing in het water en de bodem en de hoeveelheid afgegeven afvalstromen te rapporteren bij overschrijding van nationale onderwaarden (drempelwaarden). Daarnaast verplicht de verordening de overheid deze informatie te valideren en beschikbaar te stellen aan het publiek. De informatie uit de E-PRTR verslagen wordt door de Emissieregistratie¹ in een nationaal register openbaar gesteld. Alle lidstaten rapporteren de gegevens aan de Europese Unie (EU) en uiteindelijk voegt de EU alle informatie samen tot één Europees emissieregister.

De E-PRTR rapportages van bedrijven zijn een essentieel onderdeel van de nationale emissieregistratie. Een volledige en juiste emissieregistratie is onder andere belangrijk voor:

- Het voldoen aan internationale verplichtingen, waaronder het Kyoto-protocol, de Europese richtlijn voor luchtkwaliteit (National Emission Ceilings richtlijn NEC) en de Kaderrichtlijn Water.
- Het informeren van de burger (Aarhus verdrag).
- Het bepalen van de achtergrondconcentraties die gebruikt worden bij luchtkwaliteitberekeningen. Deze gegevens spelen een belangrijke rol bij de plantoetsing en vergunningaanvragen.
- Het toedelen van de nationale emissie plafonds (NEC) aan Europese lidstaten.

Bij onvoldoende uitvoering van de verplichtingen uit de E-PRTR verordening kan Nederland in gebreke worden gesteld en kunnen sancties worden opgelegd door de Europese Commissie.

Aanleiding en doelstelling

Bij het eerder in 2009 door de VI en IVW uitgevoerde E-PRTR onderzoek is vastgesteld dat door gemeenten weinig prioriteit wordt gegeven aan de uitvoering van de verplichtingen uit de E-PRTR verordening. De uitvoering wordt in veel gevallen opgepakt door individuele medewerkers, maar is meestal niet geborgd binnen de organisatie. Tevens is vastgesteld dat niet alle bedrijven een E-PRTR verslag hebben ingediend, terwijl de emissies boven de nationale onderwaarden (drempelwaarden) lagen. Van de E-PRTR verslagen die wel zijn ingediend blijkt dat deze niet allemaal gevalideerd zijn door het bevoegd gezag. Dat betekent dat er in 2009 door gemeenten onvoldoende uitvoering is gegeven aan de verplichtingen uit de E-PRTR verordening. Naar aanleiding van deze bevindingen is besloten dat de vervolgcacties van de Inspecties zich meer moeten richten op de kwaliteit van de E-PRTR rapportages door bedrijven en de validatie daarvan door overheden.

De VI en de IVW² hebben daarom in 2011 gezamenlijk een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de uitvoering van de E-PRTR verordening door bedrijven en

¹ De Emissieregistratie beslaat het gehele proces van dataverzameling, databewerking, het registreren en rapporteren van emissiegegevens in Nederland. De emissiegegevens worden per emissiebron en per locatie opgeslagen in de centrale database van de Emissieregistratie.

² De VROM-Inspectie (VI) en de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) zijn gefuseerd. Sinds 1 januari 2012 vormen zij samen de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

overheden. Het doel van het E-PRTR inspectie-onderzoek is vaststellen of er sprake is van een adequate uitvoering van de E-PRTR verplichtingen door zowel bevoegde bestuursorganen als bedrijven.

Leeswijzer

In dit rapport zijn de resultaten van het in 2011 uitgevoerde inspectie-onderzoek opgenomen. De opdracht en de aanpak van het onderzoek staan in hoofdstuk 2 beschreven. Hoofdstuk 3 vermeldt de bevindingen van het uitgevoerde inspectie-onderzoek.

In bijlage 1 is het ontwikkelde toetsingskader in detail toegelicht en in bijlage 2 staan gegevens over de doelgroep van dit onderzoek.

2 Onderzoek

2.1 Inleiding

Bedrijven die vallen onder de reikwijdte van de E-PRTR verordening moeten de uitstoot naar lucht, water, bodem en de afgifte van afvalstoffen meten en registreren. Pas in het geval van een overschrijding van één of meerdere onderwaarden (ook bekend als drempelwaarden) zoals vastgelegd in de nationale stoffenlijst hoeft de exploitant te rapporteren. Vervolgens dient het bevoegd gezag te controleren of de bedrijven de vereisten van de verordening correct uitvoeren. Daarvoor moeten onder andere de meet- en registratiesystemen van deze bedrijven worden doorgelicht. In Nederland is ervoor gekozen om het toezicht op de emissierapportages van bedrijven door het bevoegd gezag voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Waterwet (Wtw) te laten uitvoeren. Het betreft gemeenten, provincies, milieudiensten respectievelijk waterschappen en Rijkswaterstaat.

Voor het onderzoek is eerst in een toetsingskader uitgewerkt wat er wordt verstaan onder het adequaat uitvoeringsniveau van de E-PRTR verplichtingen door het bevoegd gezag en de bedrijven. Vervolgens is bij 43 overheidsorganisaties en 14 bedrijven nagegaan of wordt voldaan aan dit toetsingskader.

2.2 Toetsingskader

In deze paragraaf staan de kernpunten van het toetsingskader van de uitvoering van de E-PRTR verplichtingen waar overheden en bedrijven aan moeten voldoen. Een meer uitgebreide uitwerking en toelichting van het toetsingskader (adequaat uitvoeringsniveau) is opgenomen in bijlage 1.

De basiselementen van het toetsingskader zijn gelegen in de E-PRTR verordening³, het richtsnoerendocument⁴ en in de leidraad milieurapportages (hierna: de leidraad). In het richtsnoerendocument zijn de bepalingen van de E-PRTR verordening meer concreet uitgewerkt voor de Nederlandse situatie. De leidraad is een hulpmiddel voor zowel bedrijven als overheden (bevoegd gezag) bij het opstellen en beoordelen van milieujaarrapportages. In de leidraad zijn aanwijzingen, praktische tips en hulpmiddelen geboden, zoals de checklist risicoanalyse en de checklist beoordeling meet- en registratiesysteem. Het gebruik van deze hulpmiddelen is niet wettelijk verplicht. Deze hulpmiddelen moeten leiden tot een optimale inzet van de beschikbare tijd (daar waar de milieurisico's het grootst zijn), tot uniformiteit bij de beoordeling van milieujaarrapportages en tot een verbetering in de volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid van deze rapportages. Deze checklisten zijn bij dit inspectie-onderzoek gebruikt.

Doordat het toetsingskader goed aansluit bij de instrumenten uit de leidraad wordt met dit onderzoek tegelijkertijd een beeld verkregen of de instrumenten daadwerkelijk worden gebruikt en wat de ervaringen zijn met deze instrumenten.

³ Verordening 166/2005 van 18 januari 2006, publicatie L33.

⁴ 'Document met richtsnoeren voor de totstandbrenging van het Europees PRTR' van 31 mei 2006.

2.2.1

Bevoegd gezag

De volgende aspecten van de uitvoering van de E-PRTR verordening door het bevoegd gezag zijn beoordeeld:

- Is er sprake van een aantoonbare beoordeling (validatie) van de emissierapportage van bedrijven wat betreft volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid?
- Vindt er toezicht plaats op het meet- en registratiesysteem (hierna mrs) van het bedrijf?
- Is de uitvoering van de E-PRTR taken geborgd?

Deze aspecten worden door het bevoegd gezag adequaat uitgevoerd als wordt voldaan aan onderstaande drie punten:

- Planmatige uitvoering en borging van E-PRTR werkzaamheden
Door middel van de zogenaamde plan-do-check-act cyclus (pdca cyclus) wordt de uitvoering van de E-PRTR taken planmatig uitgevoerd en geborgd in de organisatie.
- Toezicht op meet- en registratiesysteem
Als onderdeel van de validatie vindt toezicht plaats op het mrs van het bedrijf. Hiervoor kan de checklist beoordeling mrs uit de leidraad worden gebruikt.
- Prioritering validaties
De diepgang en frequentie van de validaties vindt plaats aan de hand van een risicoanalyse per bedrijf en per te rapporteren emissie (risicogericht toezicht). Hiervoor kan de checklist risicoanalyse uit de leidraad worden gebruikt. Als niet wordt geprioriteerd moeten alle te rapporteren emissies jaarlijks diepgaand worden gevalideerd.

2.2.2

Bedrijf

De volgende aspecten van de uitvoering van de E-PRTR verordening door het bedrijf zijn beoordeeld:

- Is er een mrs waarmee de volledige en betrouwbare registratie en de correcte rapportage van de jaarvrachten van alle rapportageplichtige stoffen is gegarandeerd?
- Zijn de gegevens uit het mrs aantoonbaar correct overgenomen in het E-PRTR verslag?

Deze aspecten worden door het bedrijf adequaat uitgevoerd als wordt voldaan aan onderstaande drie punten:

- Inzicht in rapportageplichtige stoffen
Het bedrijf heeft inzicht in de voor haar relevante stoffen die zij moet rapporteren bij overschrijding van de drempelwaarde.
- Adequaate meet- en registratiesysteem
Het bedrijf beschikt over een mrs dat voldoet aan de vereisten zoals uitgewerkt in de checklist mrs van de leidraad.
- Reproduceerbare en navolgbare rapportage
De gegevens uit het mrs worden correct en volledig overgenomen in het E-PRTR verslag.

2.3 Doelgroep en steekproef

Doelgroep

De E-PRTR verordening onderscheidt negen hoofdcategorieën van bedrijven. In Nederland zijn circa 1000 bedrijven die onder de werkingssfeer van de E-PRTR verordening vallen, waarbij in 2010 bijna 200 overheden het bevoegd gezag van deze bedrijven waren. Alle provincies, diensten Rijkswaterstaat en ongeveer een derde van alle gemeenten zijn bevoegd gezag van bedrijven die onder de werkingssfeer van de E-PRTR verordening vallen. Na het van kracht worden van de Waterwet in december 2009 zijn de E-PRTR taken voor waterschappen sterk verminderd.

In bijlage 2 is een overzicht van de doelgroep van dit onderzoek gegeven.

Steekproef

Het onderzoek is uitgevoerd bij zowel bedrijven als bevoegd gezag.

Voor dit onderzoek zijn drie categorieën bedrijven gekozen, waaruit vervolgens een steekproef is genomen:

1. Productie en verwerking van metalen (E-PRTR categorie 2).
2. Minerale industrie (E-PRTR categorie 3) waaronder de keramische industrie.
3. Installaties voor de behandeling van stedelijk afvalwater (E-PRTR categorie 5f).

Dit betreft bedrijfscategorieën met verwachte lozingen naar het water en de lucht. Er zijn alleen bedrijven geselecteerd die luchtmissies en bij voorkeur ook lozingen naar het water hebben gerapporteerd voor het verslagjaar 2010. Met deze drie categorieën kon een steekproef van voldoende omvang en diversiteit genomen worden.

In totaal zijn acht provincies (inclusief DCMR), vijf regionale diensten Rijkswaterstaat, zeven milieudiensten, achttien gemeenten en één waterschap bezocht. Tevens zijn veertien bedrijven bezocht voor een "reality check" op de uitvoering van de E-PRTR verplichtingen.

Wat betreft het onderzoek bij provincies en Rijkswaterstaat kunnen de resultaten als representatief beschouwd worden. Voor de gemeenten, milieudiensten en bedrijven hebben de resultaten meer een beeldvormend karakter. Voor waterschappen heeft dit onderzoek geen resultaten opgeleverd (toelichting: zie hoofdstuk 3).

2.4 Afbakening

Het onderzoek richt zich op de emissies naar de lucht en het water (directe lozingen) in verband met het nationale belang van het behalen van de doelstellingen uit de NEC richtlijn en de kaderrichtlijn water. De lozing naar de bodem en het afvaltransport zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gebleven.

De E-PRTR verordening geldt overigens ook voor intensieve veehouderij bedrijven. De rapportage en validatie van de emissiegegevens van deze categorie is een taak van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ELI). Intensieve veehouderij bedrijven zijn daarom bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het inspectie-onderzoek uitgewerkt. De bevindingen betreffende de kwaliteit van de uitvoering van de E-PRTR taken door overheden en bedrijven en de ervaring met de hulpmiddelen uit de leidraad zijn hier beschreven. Op basis van de bevindingen heeft de Inspectie beoordeeld of er sprake is van een adequaat uitvoering- resp. nalevingniveau.

Dit hoofdstuk wordt afgesloten met beschouwingen van onder andere de thema's borging van E-PRTR werkzaamheden en best beschikbare informatie.

3.1 E-PRTR validatie van luchtemissies

3.1.1 De uitvoering van E-PRTR taken door gemeenten en milieudiensten

Gemeenten (omvang steekproef: 18)	Aantal
Voert de E-PRTR taken uit	12
Borgt de E-PRTR werkzaamheden	2
Past prioritering toe	1
Beoordeelt het meet- en registratiesysteem (mrs) van ieder bedrijf	3
Legt de E-PRTR werkzaamheden voldoende vast waarmee de validaties navolgbaar en reproduceerbaar zijn	2
Samenvattend oordeel: Het bevoegd gezag heeft een adequaat E-PRTR uitvoeringsniveau	2

Tabel 1: Uitvoering van E-PRTR taken door gemeenten

In totaal zijn achttien gemeenten beoordeeld, waarbij het aantal E-PRTR bedrijven per onderzochte gemeente varieert van één tot elf.

Een beperkt aantal gemeenten laat zich ondersteunen bij de uitvoering van de E-PRTR taken en huurt daarvoor een extern bureau in. Bij zes van de achttien gemeenten wordt geen uitvoering gegeven aan de E-PRTR taken.

Bij twee van de achttien gemeenten is sprake van een voldoende uitvoeringsniveau betreffende de validatie van luchtemissies.

Vaak hebben de gemeentelijke bedrijven slechts enkele luchtemissies. In deze gevallen worden daarom ook jaarlijks gewoon alle gerapporteerde emissies gevalideerd zonder prioritering.

De meest opvallende tekortkomingen zijn:

- De gerapporteerde gegevens worden goedgekeurd zonder beoordeling van het mrs voor luchtemissies. Op deze manier heeft de goedkeuring geen toegevoegde waarde.
- De E-PRTR taken worden vaak door één medewerker uitgevoerd zonder dat er werkinstructies of procedures zijn en/of er middelen hiervoor zijn gereserveerd. Hierdoor zijn de E-PRTR werkzaamheden niet geborgd.
- De uitgevoerde validaties worden in de meeste gevallen niet vastgelegd en zijn daarmee niet navolgbaar en reproduceerbaar.
- Bij een aantal gemeenten wordt alleen aandacht besteed aan het thema afval omdat het thema lucht als te complex ervaren wordt.

Uit het onderzoek ontstaat het beeld dat de meeste van de onderzochte gemeenten onvoldoende inzicht hebben in de E-PRTR werkzaamheden. Dit beeld is ontstaan uit onderstaande bevindingen:

- Een aantal gemeenten voert de E-PRTR taak niet uit omdat het beeld heerst dat de validatie ingewikkeld is en veel tijd vraagt. Zij realiseren zich niet dat nadat een volledige validatie (incl. beoordelen van het mrs) is uitgevoerd de validaties relatief weinig tijd zullen vergen, zoals blijkt uit het volgende voorbeeld. Bij een aantal bedrijven is door de Inspecties vastgesteld dat zij niet boven de drempelwaarde zullen uitkomen bij normale bedrijfsvoering. Dit was niet bekend bij de betreffende gemeenten terwijl dit achterhaald had kunnen worden met behulp van een eerste volledige validatie.
- Bij een aantal gemeenten is geen kennis over de wijziging van de drempelwaarden. Zij hebben hierop niet de bedrijven geattendeerd, waardoor onvolledig is gerapporteerd door de bedrijven.

Milieudiensten (omvang steekproef: 7)	Aantal
Voert de E-PRTR taken uit	6
Borgt de E-PRTR werkzaamheden	3
Past prioritering toe	1
Beoordeelt het meet- en registratiesysteem (mrs) van ieder bedrijf	2
Legt de E-PRTR werkzaamheden voldoende vast waarmee de validaties navolgbaar en reproduceerbaar zijn	2
Samenvattend oordeel: Het bevoegd gezag heeft een adequaat E-PRTR uitvoeringsniveau	1

Tabel 2: Uitvoering van E-PRTR taken door milieudiensten

In totaal zijn zeven milieudiensten beoordeeld, hiervan voeren zes milieudiensten haar E-PRTR taken uit.

Bij vijf milieudiensten is het aantal E-PRTR bedrijven relatief klein (varieert van twee tot zes). Bij één milieudienst is het aantal bedrijven zestig.

De milieudiensten voeren de E-PRTR taken vaker uit dan de gemeenten. Het uitvoeringsniveau is bij onderzochte milieudiensten echter niet beter dan bij de onderzochte gemeenten. Een mogelijke oorzaak hiervoor is dat vooral milieudiensten zijn bezocht met een kleine omvang van E-PRTR bedrijven.

Één van de zeven onderzochte milieudiensten voert haar E-PRTR taken voldoende uit (opmerking: dit is overigens niet de milieudienst met het grootste aantal bedrijven).

3.1.2 De uitvoering van E-PRTR taken door provincies

Provincies (omvang steekproef: 8)	Aantal
Voert de E-PRTR taken uit	8
Borgt de E-PRTR werkzaamheden	8
Past prioritering toe	3
Beoordeelt het meet- en registratiesysteem (mrs) van ieder bedrijf	7
Legt de E-PRTR werkzaamheden voldoende vast waarmee de validaties navolgbaar en reproduceerbaar zijn	6
Samenvattend oordeel: Het bevoegd gezag heeft een adequaat uitvoeringsniveau	7

Tabel 3: Uitvoering van E-PRTR taken door provincies

In totaal zijn acht provincies (incl. DCMR) beoordeeld, waarbij het aantal E-PRTR bedrijven per onderzochte provincie varieert van 16 tot 244.

Op één provincie na voeren alle provincies de E-PRTR taken zelf uit. Deze provincie huurt hiervoor een extern bureau in.

Alle provincies beschikken over werkinstructies en procedures en borgen hiermee tot een bepaalde mate de uitvoering van de EPRTR taken. Bij zes provincies gebeurt de borging door middel van een plan-do-check-act cyclus. Bij vijf provincies is sprake van een vastgesteld uitvoeringsbeleid.

Vijf van de onderzochte provincies (waaronder de provincie met de meeste bedrijven) prioriteren niet en geven aan dat zij alle gerapporteerde emissies valideren. Bij één provincie worden elk jaar speerpunten (bijvoorbeeld diffuse stofemissie) van de validatie bepaald. Voor de validatie van lozingen op binnenwateren laten de provincies zich inhoudelijk ondersteunen door de waterschappen.

De risicoanalyse tool uit de leidraad voegt niets toe volgens de meerderheid van de provincies. Als er wel geprioriteerd wordt, dan geschiedt dit door middel van expert judgement. Wel komt hierbij de vraag op of de diepgang van de controle op het mrs en de uitvoering ervan in de praktijk door provincies werkelijk afdoende is. Voor een goede validatie is het namelijk nodig dat naast de beoordeling van de rapportage ook het mrs en de uitvoering daarvan diepgaand wordt gecontroleerd, waarmee het validatieproces van rapportages een tijdrovende taak kan zijn. Alleen door middel van prioritering blijft deze taak goed uitvoerbaar.

Bijna alle onderzochte provincies voeren de E-PRTR taken voldoende uit. Alleen bij één provincie is sprake van onvoldoende uitvoering, dit betreft overigens de provincie in de steekproef met een relatief gering aantal E-PRTR bedrijven.

3.2 E-PRTR validatie van directe water lozingen

3.2.1 De uitvoering van E-PRTR taken door Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat (omvang steekproef: 5)	Aantal
Voert de E-PRTR taken uit	5
Borgt de E-PRTR werkzaamheden	5
Past prioritering toe	2
Beoordeelt het meet- en registratiesysteem (mrs) van ieder bedrijf	5
Legt de werkzaamheden voldoende vast waarmee de validaties navolgbaar en reproduceerbaar zijn	4
Samenvattend oordeel: Het bevoegd gezag heeft een adequaat uitvoeringsniveau	5

Tabel 4: Uitvoering van E-PRTR taken door Rijkswaterstaat

Er zijn vijf regionale diensten Rijkswaterstaat beoordeeld, waarbij het aantal E-PRTR bedrijven per onderzochte dienst varieert van vijf tot honderd.

Vier regionale diensten huren een extern bureau in voor de uitvoering van E-PRTR taken. Omdat de E-PRTR taken een piekbelasting veroorzaken voor een periode van drie maanden is volgens de onderzochte regionale diensten deze ondersteuning van een extern bureau nodig. Twee regionale diensten met relatief weinig E-PRTR bedrijven werken samen op het gebied van uitvoering van de E-PRTR taak en laten zich daarbij tevens ondersteunen door een extern bureau.

Ter ondersteuning van de E-PRTR taken hebben de regionale diensten Rijkswaterstaat een landelijke coördinatiegroep ingericht. Door deze groep worden documenten opgesteld die landelijk worden gebruikt voor de uitvoering van de E-PRTR taken. Mede hierdoor beschikken alle onderzochte regionale diensten over een E-PRTR beleid, werkinstructies en procedures. Deze documenten sluiten aan bij de leidraad. Alle onderzochte regionale diensten beschikken over een E-PRTR beleid, waarbij door twee diensten dit beleid ook bestuurlijk is vastgesteld. Alle onderzochte regionale diensten borgen de uitvoering van de E-PRTR taken, bij vier van de vijf onderzochte diensten gebeurt dit door middel een plan-do-check-act cyclus. Bij één dienst wordt geen interne controle uitgevoerd waardoor de cyclus niet volledig is.

Doorgaans wordt het mrs van elk bedrijf eens in de drie jaar volledig beoordeeld. Hiervoor wordt de tool uit de leidraad gebruikt en een instrument dat is ontwikkeld door de landelijke coördinatiegroep. Doel van deze beoordeling is om de betrouwbaarheid van het mrs te bepalen voor het vaststellen van de hoogte van de verontreinigingsheffing (heffing die het bedrijf moet betalen voor het lozen van verontreinigd afvalwater). Met deze beoordeling wordt gelijktijdig de betrouwbaarheid van de meting van de rapportageplichtige E-PRTR parameters bepaald.

Sommige van de onderzochte regionale diensten prioriteren en valideren niet altijd alle gerapporteerde lozingen. De prioritering geschiedt door middel van expert judgement en toepassing van de eigen ontwikkelde methodiek Risico Analyse Tool Handhaving. De risicoanalyse tool uit de leidraad wordt hiervoor niet gebruikt.

Alle onderzochte regionale diensten Rijkswaterstaat voeren haar E-PRTR taken voldoende uit.

3.2.2 *De uitvoering van E-PRTR taken door waterschappen*

Na het van kracht worden van de Waterwet in december 2009 is de bevoegdheid voor de regulering van indirecte lozingen (lozingen van afvalwater op het gemeentelijk riool) overgegaan van het waterschap naar de gemeente/provincie. In de praktijk blijken er werkafspraken gemaakt te zijn tussen het waterschap en de gemeente/provincie. Naast de taak van adviseur blijft een aantal waterschappen namens de gemeente/provincie ook nog het toezicht op de lozing van afvalwater van indirecte lozingen uitvoeren.

Gebleken is dat de bedrijven, die voor dit onderzoek zijn geselecteerd, nauwelijks direct lozen op regionaal water.

3.3 **Naleving van E-PRTR taken door bedrijven**

Bij veertien bedrijven (vijf provinciale en negen gemeentelijke bedrijven) zijn onderzoeken uitgevoerd. Bij zeven bedrijven is het mrs positief beoordeeld met behulp van de checklist beoordeling mrs, waarvan vier bedrijven onder het gezag van provincies vallen. Dit geeft de indicatie dat de naleving van de E-PRTR taken van provinciale bedrijven beter is dan van gemeentelijke bedrijven. Bedrijven die reeds het wettelijke verplichte milieujaarverslag (mjb) opstellen (dit zijn overigens altijd bedrijven onder de bevoegdheid van een provincie) hebben meer ervaring met de uitvoering van de E-PRTR taken. Dit heeft een gunstige invloed op de kwaliteit van de gerapporteerde emissies. Vier bedrijven zijn beoordeeld die reeds onder de werkingssfeer van het mjb vallen. Hiervan is bij drie bedrijven het mrs positief beoordeeld en bij een bedrijf was er sprake van een verouderd mrs.

Er is een duidelijk onderscheid in de rapportage van luchtemissies en wateremissies van gemeentelijke bedrijven die met de komst van de E-PRTR verordening voor het eerst deze emissies moeten rapporteren. Worden de luchtemissies alleen bij het verlenen van de vergunning of hooguit eenmaal per jaar gemeten of geschat, de wateremissies worden met een grotere regelmaat gemeten. Behalve voor de E-PRTR verplichtingen is het ook noodzakelijk om de wateremissies te meten vanwege vergunningvoorschriften of voor het vaststellen van de verontreinigingsheffing. Bedrijven hebben daarvoor meestal al enige jaren een adequaat mrs voor wat betreft wateremissies. De rapportage van wateremissies is hierdoor in de meeste gevallen op orde.

Opmerkelijk is dat sommige bedrijven vrijwillig rapporteren over wateremissies terwijl de parameters ruim onder de drempelwaarden liggen. De reden dat de bedrijven toch rapporteren is meestal op basis van routine (destijds werd dat al voor het mjb gedaan) of op verzoek van het waterschap of de regionale dienst Rijkswaterstaat. Voor het vaststellen van de verontreinigingsheffing of de eisen uit de vergunning zijn de gegevens reeds bij het bedrijf bekend en geen extra inspanning is nodig voor deze rapportage. In deze gevallen kan het bevoegd gezag snel en gemakkelijk controleren in hoeverre de drempelwaarden worden overschreden.

Bij zeven bedrijven zijn tekortkomingen vastgesteld. Enkele in het oog springende tekortkomingen zijn:

- Onvolledige rapportage van emissies (bij voorbeeld kooldioxide) omdat de juiste onderwaarden niet bekend waren.
- Onvoldoende nauwkeurige of onjuiste emissierapportage (zie ook hoofdstuk 3.5 onder kop Best beschikbare informatie).
- Het niet rapporteren van diffuse fijn stof emissies.

- Het niet rapporteren van emissies tijdens start/stop situaties van installaties en storingen.

3.4 Ervaring met hulpmiddelen

Voor het bevoegd gezag zijn hulpmiddelen beschikbaar voor respectievelijk het maken van een risicoanalyse (checklist risicoanalyse), het beoordelen van meet- en registratiesystemen (checklist beoordeling mrs) en het beoordelen van milieujaarrapportages (checklist Integraal E-PRTR verslag). Het gebruik van deze hulpmiddelen is niet wettelijk verplicht. De checklisten zijn hulpmiddelen die een indicatie kunnen geven over de volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid van een milieujaarrapportage. De checklisten geven geen eindoordeel over goed of niet goed. Het is altijd aan de beoordelaar om met behulp van alle beschikbare informatie en hulpmiddelen te komen tot een oordeel.

De checklist beoordeling mrs en checklist integraal E-PRTR verslag worden doorgaans gebruikt. De ervaringen zijn positief. De checklist risicoanalyse wordt niet vaak gebruikt. Hiervoor zijn de volgende oorzaken genoemd:

- Bij bedrijven met slechts enkele luchtmissies (dit is vaak het geval bij gemeentelijke bedrijven) voegt de checklist risicoanalyse minder toe. In deze gevallen worden daarom ook jaarlijks gewoon alle gerapporteerde emissies gevalideerd.
- Provincies valideren jaarlijks doorgaans alle gerapporteerde gegevens. Als wel geprioriteerd wordt, gebeurt dit door middel van expert judgement of door een projectmatige prioritering. Bij de projectmatige prioritering worden per jaar speerpunten benoemd voor de jaarlijkse validaties, zoals bijvoorbeeld het thema fijn stof of emissies tijdens incidenten. Deze thema's krijgen extra aandacht naast de vaste jaarlijkse validaties van emissiegegevens.
- De regionale diensten van Rijkswaterstaat prioriteren aan de hand van een eigen prioriteringstool Risico Analyse Tool Handhaving gecombineerd met expert judgement.

3.5 Beschouwing

3.5.1 *Borging van de E-PRTR werkzaamheden*

Bij het E-PRTR onderzoek uitgevoerd in 2009 is vastgesteld dat de uitvoering van de E-PRTR taken door gemeenten meestal wel wordt opgepakt door individuele medewerkers, maar dat dit meestal niet aantoonbaar is geborgd. Dit maakt de uitvoering kwetsbaar. Daarom zijn de VI en IVW van oordeel dat de uitvoering van de E-PRTR taken aantoonbaar geborgd moet worden in de organisatie door middel van een plan-do-check-act cyclus.

Net als in 2009 is bij dit onderzoek opnieuw vastgesteld dat de borging van de uitvoering van de E-PRTR taken door gemeenten onvoldoende is.

3.5.2 *Best beschikbare informatie*

Op grond van de E-PRTR verordening gelden geen additionele meetverplichtingen. Bedrijven moeten voor het vaststellen van de emissies gebruik maken van de best beschikbare informatie. Wanneer er geen eigen meetgegevens beschikbaar zijn, mogen bedrijven gebruik maken van meetgegevens van vergelijkbare installaties of kentallen in de literatuur. Wanneer ook die gegevens ontbreken, mogen bedrijven

de emissies schatten en/of berekenen (bijvoorbeeld door middel van massabalansen).

Bij de bedrijfsbezoeken zijn situaties aangetroffen waarvan de Inspectie van oordeel is dat de best beschikbare informatie niet voldoet voor een volledige en juiste emissierapportage. In deze gevallen moet eerst de vergunning aangepast worden om op grond van de vergunning de emissies voldoende in beeld te brengen. Pas op basis hiervan is dan een afdwingbare voldoende nauwkeurige emissierapportage mogelijk. Door het bevoegd gezag wordt het als bezwaarlijk ervaren om voor de E-PRTR rapportage eerst de vergunning op adequaat niveau te brengen. In dit onderzoek is het beeld ontstaan dat de term best beschikbare informatie onvoldoende is uitgewerkt in de E-PRTR verordening en het richtsnoerendocument voor een voldoende nauwkeurige rapportage van emissies.

3.5.3

Invloed van de omvang E-PRTR werkzaamheden op de kwaliteit van de uitvoering

Bij provincies en de regionale diensten van Rijkswaterstaat is de omvang van de E-PRTR werkzaamheden groot door het aantal en de mate van complexiteit van de E-PRTR bedrijven. Daarom hebben zij vaak de E-PRTR taak georganiseerd in een projectvorm. Deze projectmatige aanpak heeft meerdere voordelen zoals blijkt uit dit onderzoek:

- Interne verantwoording en borging: er is één verantwoordelijk projectleider die de uitvoering van de E-PRTR taken intern moet verantwoorden, waarmee de taak is verankerd.
- Vaste werkwijze: door een vaste werkwijze te volgen voor de werkzaamheden, wordt een volledige, systematische, inzichtelijke en transparante werkwijze bevorderd.
- Planning: de E-PRTR taak wordt ingepland waarmee tijdig de rapportages worden beoordeeld.
- Kwaliteit van de validatie: de projectmatige aanpak maakt het mogelijk om de juiste competenties en specialistische bijdragen aan de E-PRTR taak te koppelen. Bijvoorbeeld een bijdrage van een administratief toezichthouder of technisch specialist.

3.5.4

Audits/bedrijfsbezoek

De basis voor een goede beoordeling van de rapportage vormt de validatie van het mrs en de uitvoering daarvan door de bedrijven. Hiervoor zijn periodieke audits nodig bij de bedrijven. Om de beschikbare tijd en middelen in te kunnen zetten op die onderwerpen waar de grootste kans op fouten bestaat en op die onderdelen met het grootste milieubelang, is het noodzakelijk een risicoanalyse uit te voeren. In de leidraad wordt hiervoor een methodiek aangereikt om de frequentie en diepgang van audits vast te stellen. De frequentie varieert afhankelijk van de grootte en soort van de emissies van jaarlijks tot eens per vier tot acht jaar. Deze werkwijze past in een systeemgerichte toezichtsaanpak.

Bij de onderzochte gemeenten blijkt onvoldoende aandacht voor dit aspect van de validatie, dit blijkt zijn weerslag op de kwaliteit van rapportage door de bedrijven te hebben. De meeste provincies geven aan jaarlijks alles te valideren. Of daarbij de diepgang van de audits afdoende is en of deze audits ook jaarlijks plaatsvinden is hier niet verder onderzocht.

4 Conclusies

De meeste provincies en alle regionale diensten Rijkswaterstaat hebben een adequaat uitvoeringsniveau. Bij gemeenten en milieudiensten ligt dit anders, alleen enkele gemeenten en milieudiensten hebben een adequaat uitvoeringsniveau. Net als in 2009 is bij dit onderzoek opnieuw vastgesteld dat de borging van de uitvoering van de E-PRTR taken door gemeenten onvoldoende is.

Tot slot

Op basis van de resultaten is nagegaan wat de mogelijk achterliggende oorzaken kunnen zijn voor de achterblijvende uitvoering. Mogelijke oorzaken zijn:

- De omvang van de E-PRTR taak bij het bevoegd gezag is belangrijk voor de kwaliteit en borging van de uitvoering. De organisaties (overheden) met een groot aantal E-PRTR bedrijven organiseren de E-PRTR taken doorgaans beter dan overheden met weinig E-PRTR taken.
- De term best beschikbare informatie is onvoldoende uitgewerkt in de E-PRTR verordening en het richtsnoerendocument voor een voldoende nauwkeurige rapportage van emissies door bedrijven.
- Voor het bevoegd gezag zijn hulpmiddelen beschikbaar voor respectievelijk het maken van een risicoanalyse (checklist risicoanalyse), het beoordelen van meet- en registratiesystemen (checklist beoordeling mrs) en het beoordelen van milieujaarrapportages (checklist Integraal E-PRTR verslag). De ervaringen zijn doorgaans positief. Alleen de checklist risicoanalyse wordt niet vaak gebruikt. Het validatieproces van rapportages is een arbeidsintensieve taak en alleen door middel van prioritering blijft deze taak uitvoerbaar met de beschikbare middelen.

Bijlage 1: Toetsingskader van E-PRTR taken

Kader

De basis van het uitgewerkte toetsingskader zijn naast de E-PRTR verordening, ook het richtsnoerendocument en de leidraad milieurapportages (hierna: de leidraad). In het richtsnoerendocument zijn de bepalingen van de E-PRTR verordening meer concreet uitgewerkt voor de Nederlandse situatie. De leidraad is een hulpmiddel voor zowel bedrijven als het bevoegde gezag bij het opstellen en beoordelen van milieujaarrapportages. In de leidraad zijn aanwijzingen, praktische tips en hulpmiddelen geboden, zoals de checklist risicoanalyse en de checklist beoordeling meet- en registratiesysteem.

Het artikel 9 van de E-PRTR verordening bevat de voor dit onderzoek relevante kernbepalingen voor een adequate uitvoering. In artikel 9 lid 1 is bepaald dat de *exploitant* de kwaliteit van de verstrekte gegevens garandeert.

Artikel 9 lid 1:

De exploitant van elke inrichting waarop de rapportage-eisen van artikel 5 van toepassing zijn, garandeert de kwaliteit van de door hem verstrekte informatie.

In artikel 9 lid 2 is bepaald dat het *bevoegd gezag* de kwaliteit van de gegevens evalueert wat betreft volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid.

Artikel 9 lid 2:

De bevoegde instanties evalueren de kwaliteit van de gegevens die door de exploitanten van de in lid 1 bedoelde inrichtingen worden verstrekt, met name wat betreft hun volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid.

In het richtsnoerendocument is nader beschreven wat hiermee wordt bedoeld:

- Onder **volledigheid** wordt verstaan dat de gerapporteerde gegevens betrekking moeten hebben op alle uitstoot en overbrengingen van het terrein naar elders van alle verontreinigende stoffen en afval, die de drempelwaarden (onderwaarden) overschrijden voor alle aangewezen inrichtingen.
- Onder **consistentie** wordt verstaan dat gedurende meerdere jaren gegevens worden gerapporteerd op basis van ondubbelzinnige en uniforme definities, bronnenidentificatie en betrouwbare methodieken voor de uitstootbepaling.
- De **geloofwaardigheid** verwijst naar de authenticiteit, vergelijkbaarheid en transparantie van de gegevens en is nauw verbonden met de consistentie. Ook is het van belang dat de data in de E-PRTR database vergelijkbaar zijn zodat tussen landen en inrichtingen vergelijkingen kunnen worden getrokken.

Voor de evaluatie die door het bevoegd gezag moet worden uitgevoerd is in het richtsnoerendocument bepaald dat naast gegevens uit het verleden en op andere wijze verzamelde informatie (bij voorbeeld door middel van handhaving) tevens onderzoek bij het bedrijf kan worden uitgevoerd. Dit betekent onder meer dat de bevoegde instanties de documentatie van de gegevens van de exploitanten overeenkomstig artikel 5, lid 5, van de E-PRTR verordening onderzoeken, met

inbegrip van de gegevens waarop de gerapporteerde informatie is gebaseerd en de beschrijving van de voor de gegevensinzameling gebruikte methodiek.

Artikel 5 lid 5:

De exploitant van elke betrokken inrichting houdt gedurende een periode van vijf jaar, te rekenen vanaf het einde van het betrokken verslagjaar, de documentatie van de gegevens waarop de gerapporteerde informatie is gebaseerd ter beschikking van de bevoegde instanties van de lidstaat. Die documentatie bevat ook een beschrijving van de voor de gegevensinzameling gebruikte methodiek.

In artikel 5 lid 4 van de E-PRTR verordening is bepaald dat exploitanten voor het opstellen van het PRTR verslag gebruik moeten maken van de beste beschikbare informatie.

Artikel 5 lid 4:

Bij het opstellen van het verslag maakt de betrokken exploitant gebruik van de beste beschikbare informatie, in voorkomend geval met inbegrip van monitoringgegevens, emissiefactoren, massabalansvergelijkingen, indirecte monitoring of andere berekeningen, ramingen van technisch deskundigen en andere methoden die in overeenstemming zijn met artikel 9, lid 1, en met internationaal aanvaarde methodieken, voor zover die voorhanden zijn.

Uit bovenstaande blijkt dat het toetsingskader bedoeld is voor zowel bedrijven (kwaliteit van de gegevens) als het bevoegd gezag (validatie van de gegevens). Tevens blijkt dat bij de validatie door de overheid niet alleen gebruik kan worden gemaakt van gegevens uit het verleden, maar dat indien nodig ook het meet- en registratiesysteem moet worden beoordeeld bij het bedrijf. Op grond van artikel 5 van het Uitvoeringsbesluit EG verordening PRTR dient een inrichting een meet- en registratiesysteem te hebben. In het uitvoeringsbesluit zijn overigens verder geen inhoudelijke eisen aan dit systeem gesteld. Een nadere uitwerking van het mrs is wel gegeven in de leidraad (checklist beoordeling mrs). De leidraad is een hulpmiddel voor het bevoegd gezag en de bedrijven.

Bevoegd gezag

Op basis van het voorafgaande wordt de uitvoering van de E-PRTR verordening door het bevoegd gezag als adequaat beoordeeld indien:

- sprake is van een aantoonbare beoordeling van de rapportage wat betreft volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid; zonodig gebaseerd op een prioritering;
- toezicht plaatsvindt op het meet- en registratiesysteem van het bedrijf en
- de uitvoering van de E-PRTR taken is geborgd.

Hiervoor is het van belang dat het bevoegd gezag door middel van de zogenaamde plan-do-check-act cyclus (pdca cyclus) de E-PRTR taken planmatig uitvoert en borgt in de organisatie. Een bestuursorgaan dient in alle gevallen over minimaal een werkinstructie met een beschrijving van de PRTR werkzaamheden inclusief de hiervoor gereserveerde middelen te beschikken. Indien een bestuursorgaan verantwoordelijk is voor een groter aantal E-PRTR plichtige inrichtingen of voor complexe inrichtingen is een vastgesteld uitvoeringsbeleid en een interne controle zinvol.

Hieronder is een nadere toelichting gegeven van de voornaamste drie elementen van de adequate uitvoering volgens de Inspectie:

- Planmatige uitvoering borging van E-PRTR werkzaamheden
De uitvoering van de validatie gebeurt conform de plan-do-check-act cyclus (pdca cyclus). Door middel van een werkinstructie, E-PRTR beleid of projectplan kan de uitvoering van de E-PRTR taken geborgd worden in de organisatie. Zo is bijvoorbeeld in een beleid of projectplan vastgelegd op welke wijze de validaties worden uitgevoerd, hoeveel middelen ter beschikking staan en wat het doel moet zijn van de validaties. Vastgelegd wordt welke instrumenten bij iedere validatie worden toegepast (denk aan andere informatiebronnen zoals vergunningaanvragen, MER studies, informatie handhaving, etc.). Verder wordt bepaald op welke wijze meer diepgaande validaties plaatsvinden en welke instrumenten daartoe ter beschikking staan. Vastgelegd wordt wanneer een rapportage als voldoende volledig, consistent en betrouwbaar kan worden gekwalificeerd. Eventuele onderzoeken bij een bedrijf dienen deel uit te maken van de validatie. Een werkinstructie bevat een beschrijving van de E-PRTR werkzaamheden en de middelen die daarvoor ingezet worden. Een werkinstructie kan een nadere uitwerking van het beleid of projectplan zijn. De in te zetten middelen zijn voldoende om de uitvoering te kunnen garanderen.

In verband met tijdsdruk (tijd tussen indiening en validatie) kan worden overwogen om de validatie van het meet- en registratiesysteem bij bedrijven eerder in een andere periode te laten plaatsvinden. Dit betekent dat qua planning niet alleen tijd moet worden gereserveerd in de daartoe aangewezen maanden (voorjaar), maar ook in de rest van het jaar. Volgens de pdca cyclus moet worden gecontroleerd of de uitvoering heeft plaatsgevonden conform het plan en de prioritering. Ook moet voldoende tijd worden gereserveerd om validaties middels een intern controlesysteem te kunnen controleren. Dit kan steekproefsgewijs plaatsvinden.

- Toezicht op meet- en registratiesysteem (mrs)
Als onderdeel van de validatie vindt er toezicht plaats op het mrs van het bedrijf. De beoordeling van het mrs kan plaatsvinden aan de hand van de checklist mrs uit de leidraad.
- Prioritering validaties
De diepgang en frequentie van de validaties kan vastgesteld worden aan de hand van een risicoanalyse per bedrijf en te rapporteren emissie. Dit betreft een prioritering met als doel lastenverlichting. Bij voorbeeld de risicoanalyse tool uit de leidraad kan hiervoor worden gebruikt. In verband met het vaststellen van de verontreinigingsheffing worden emissies naar water doorgaans ieder jaar door het bevoegd gezag nagekeken en is prioritering niet zinvol.

Bedrijven

Op basis van het voorafgaande wordt de uitvoering van de E-PRTR verordening door het bedrijf als adequaat beoordeeld indien:

- er een meet- en registratiesysteem (mrs) is waarmee de volledige en betrouwbare registratie en de correcte rapportage van de jaarvrachten van alle stoffen is gegarandeerd;
- de gegevens uit het mrs aantoonbaar correct en volledig worden overgenomen in het E-PRTR verslag.

Een adequate uitvoering bij bedrijven resulteert in juiste en tevens volledige rapportages van emissies.

Uit de E-PRTR verordening volgt dat bedrijven verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de informatie die zij rapporteren. De kwaliteit van de gegevens wordt gewaarborgd middels een adequaat meet- en registratiesysteem (mrs). Een adequaat mrs registreert alle stoffen waarover gerapporteerd dient te worden en verwerkt voor iedere stof alle informatie zoals meetgegevens, de bedrijfstijd, emissie bij incidenten, kengetallen enzovoort die nodig zijn om correcte jaarvrachten te berekenen, die vervolgens worden gerapporteerd in het E-PRTR verslag. Veelal zijn deze systemen ook al aanwezig om de productie te kunnen monitoren en om na te kunnen gaan of er voldaan wordt aan de (emissie-)eisen uit de vergunning.

Een adequate uitvoering van de E-PRTR verordening door bedrijven bestaat dan uit het volgende:

- Inzicht van rapportageplichtige stoffen
Het bedrijf heeft inzicht in de stoffen die moeten worden gerapporteerd bij overschrijding van de drempelwaarde.
- Adequaate mrs
Het bedrijf beschikt over een adequaat mrs. Door het toepassen van de checklist mrs uit de leidraad kan het bevoegd gezag vaststellen of er sprake is van een adequaat mrs. Daarbij is het van belang dat het mrs is afgestemd op de stoffen waarover gerapporteerd moet worden. Een separaat mrs is overigens niet nodig indien dit voldoende is geregeld in een ISO 14000 systeem.
- Reproduceerbare en navolgbare rapportage
De gegevens uit het mrs worden correct overgenomen in het E-PRTR verslag. De overname in het E-PRTR verslag dient reproduceerbaar en navolgbaar te zijn en dient daarnaast via een interne controle te zijn gewaarborgd.

Bijlage 2: Doelgroep van het onderzoek

Na het van kracht worden van de Waterwet in december 2009 is de bevoegdheid van indirecte lozingen (lozingen van afvalwater op het gemeentelijk riool) overgegaan van het waterschap naar de gemeente/provincie en zijn de E-PRTR taken voor waterschappen sterk vermindert. Bij de steekproef was vooral sprake van indirecte lozingen; daarom zijn geen waterschappen in het onderzoek meegenomen.

De E-PRTR verordening onderscheidt de volgende negen hoofdcategorieën van bedrijven.

E-PRTR categorie	Omschrijving	Aantal bedrijven (2009)
	Bedrijven in E-PRTR database zonder categorieaanduiding (oorzaak: onvolledige invoer van de database)	117
1	Energiesector	78
2	Productie en verwerking van metalen	122
3	Minerale industrie (waaronder keramische industrie)	56
4	Chemische industrie	130
5	Afval- en afvalwaterbeheer	210
6	Productie en verwerking van papier en hout	22
8	Dierlijke en plantaardige producten van de levensmiddelen- en drankensector	143
9	Overige activiteiten	63
	Totaal	941

Tabel 1: Hoofdcategorieën van bedrijven

In 2010 waren 196 overheden het bevoegd gezag van bedrijven die onder de werkingssfeer van de E-PRTR verordening vallen.

Bevoegd gezag	Aantal overheden (2009)
Gemeenten	150
Provincies (incl. DCMR)	13
Rijkswaterstaat	10
Waterschap	24
Totaal	196

Tabel 2: Landelijk overzicht aantal overheden

Dit is een uitgave van:

Inspectie Leefomgeving en Transport

Postbus 16191 | 2500 BD Den Haag

T 088 489 00 00

www.ilent.nl

twitter: @inspectieLenT